

Par jaunu (t)elpu Babītes novada vēstures krājumiem

20.07.2020.

Mūsdienu dzīves ritms, kas saistīts ar strauju tehnoloģiju attīstību, nemitīgi pieprasa spēju pielāgoties, mainīt statiskas, ierastas lietas, padarot tās interaktīvas un pieejamas dažādos veidos. Pēdējo gadu desmitu laikā mainījušās arī bibliotēkas, muzeji, arvien piedāvājot jaunu formātu ērtākai, vieglākai un ātrākai informācijas uztverei. Ar muzeju jau vairs sen netiek saprasta tikai īpaša telpa muzeja eksponātiem. Arī Babītes novada pašvaldība iet līdzī laimam, meklējot risinājumus, lai novada vēsturei piešķirtu mūsdienīgu formātu, raisot interesi arī jaunākā gadagājuma iedzīvotāju lokā.

Tieši ar vēstures tēmu saistītie projekti, piesakot tos Babītes novada pašvaldības projektu konkursam "Ģimenei. Videi. Izaugsmei Babītes novadā", šogad izrādījās vislabāk sagatavoti un pārliecināja pašvaldību pieņemt lēmumu piešķirt līdzfinansējumu to īstenošanai. Projektu konkursa, kurš šogad jau notika ceturto gadu, rezultātā pašvaldības dome lēma atbalstīt piecus projektus, no kuriem trīs tiešā veidā pēta un dažādās formās iesaista iedzīvotājus novada vēstures izziņāšanā. Taču arī pagājušajā gadā šī projekta konkursa uzvarētāji izziņāja Babītes novada vēstures līkločus, atstājot arī paliekošu "nospiedumu" ārtelpā. Tāds ir, piemēram, vēstures izziņas stends Skārduciemā, kas stāsta par Skārduciema, Dumpju un Vīkuļu ciemu vēsturi. Līdzīgā veidā – vēstures izziņas procesam kalpo arī pirms vairākiem gadiem pašvaldības seši izveidotie tematiskie velomaršruti, kas aicina iepazīt Babītes novadu caur mītisko pagātnes prizmu. Izbraucot šos velomaršrutus, ir iespēja iepazīt Piņķu apkārtni, latviešu strēlnieku cīņu vietas, Babītes ciema pusi, Salas pagastu u.c. vietas.

Tuvojoties jaunajam mācību gadam, kad tiks atklāta Babītes vidusskolas jaunā piebūve, sabiedrībā ir aktualizējies jautājums par kādreizējā skolas muzeja, ko vairāku desmitu gadu garumā veidoja un vadīja vēstures skolotāja un bijusī Babītes vidusskolas direktore Aina Kvēpa, turpmāko likteni.

Novadu reformas un izskanējušo pieņēmumu, ka Babītes novada pašvaldībai vēsture neesot vajadzīga, kontekstā jūlijā pašvaldības domes vadību uzrunāja Babītes novada iedzīvotājs un diplomēts vēsturnieks, Mag. hist. Jānis Amols, kurš ir savācis apjomīgu vēstures materiālu par Babītes pagasta vēsturi un ar Babītes novada pašvaldības atbalstu izveidojis Babītes pagasta un Piņķu baznīcas vēstures stendus Piņķu baznīcā. J. Amols vēlējās noskaidrot, kur turpmāk glabāsies skolas muzeja krājums, kā tas tiks pasniegts interesentiem, kā arī sniedza ieskatu paša savāktajos vēstures materiālos, ar kuriem labprāt iepazīstinātu plašāku interesentu loku .

14.jūlijā pašvaldības domes pārstāvji tikās ar J.Amola kungu, lai izrunātu esošo situāciju un ieskicētu iespējamus nākamos soļus ceļā uz Babītes novada vēstures materiālu saglabāšanas otru elpu.

Jaunajā Babītes vidusskolas piebūvē sākotnēji bija plānota vieta skolas muzeja telpām. Tomēr, pieaicinot vēsturniekus un muzeja specifikas zinātājus skolā glabāto vēstures materiālu izpētei, tika atzīts, ka skolas muzeju tā agrākajā formā atjaunot nav iespējams. Šāda veida vēstures krātuve un materiālu eksponēšanas veids neatbilst mūsdienīga izglītības procesa un skolas muzeja akreditācijas prasībām, ir konstatēti arī trūkumi savāktu materiālu muzeoloģiskajā dokumentācijā. Vienlaikus teju pusgadsimta laikā savāktās un glabātās vēstures liecības ir izmantojamas cita veida eksponēšanai.

Speciālisti piedāvāja vērtīgākos materiālus, sekojot mūsdienu prasībām un tendencēm, padarīt redzamus visiem, ne tikai “ierāmēt” tos četrās sienās. Viens no veidiem, kā to varētu izdarīt, bija piedāvājums skolā veidot pārvietojamās un interaktīvas ekspozīcijas, domājot par vēstures materiālu integrāciju mācību procesā. Tā kā skolā nav paredzētas telpas un speciālisti muzeja krājuma materiālu glabāšanai, skolas muzeja krājuma materiālus ir paredzēts pārvietot un glabāt Salas pagasta “Vietvalžu” muzeja telpās, kur šim nolūkam ir gan telpas, gan personāls.

Šāds risinājums nozīmē, ka no Babītes vidusskolas muzeja materiāliem izveidotās izstādes (ekspozīcijas) varētu atrasties skolas muzejam plānotajā telpā, pēc tam tās varētu pārvietot uz citām, plašākam interesentu lokam pieejamām telpām, piemēram, jau minētajā “Vietvalžu” izstāžu zālē.

J.Amols, savukārt, sarunas laikā piedāvāja ideju pirms pārvietošanas digitalizēt skolas muzeja krājumu, padarot to par ērti pieejamu ikvienam interesentam, kā arī par mācību procesā ērti integrējamu materiālu skolotājiem, varbūt pat veidot Babītes vēstures “virtuālu muzeju” internetā. Vēsturnieks uzsvēra, ka bijušajā skolas muzejā tika glabāti liels skaits novada ļaužu atmiņu stāstu par senākiem notikumiem, kas, attiecīgi sistematizēti un digitalizēti, nākotnē būtu labs materiāls arī dažādu pētījumu veikšanai. J.Amols uzskata, ka visiem skolā savāktajiem Babītes pagasta vēstures materiāliem būtu jāglabājas un jābūt publiski aplūkojamiem Babītes pagastā, tādēļ bijušā Babītes vidusskolas muzeja krājuma glabāšana “Vietvalžos” būtu jāuzskata par pagaidu risinājumu. Jau pirms pārvietošanas visus vēstures krājuma materiālus ir rūpīgi jāuzskaita. Šo materiālu statuss, kā nododamus glabāšanā, ir jāfiksē dokumentos un pieņemšanas – nodošanas aktos.

Vēsturnieks ļāva ieskatīties arī savā vājumā, kur glabājas daudz vēsturisku fotogrāfiju, kurās atainoti Babītes pagasta cilvēki, sabiedriskā un kultūras dzīve 20. gadsimta pirmajā pusē. Šajās fotogrāfijās redzama, piemēram, Babītes pagasta valde 1937. gadā, Babītes aizsargu aktivitātes, ļoti rosīgā pagasta amatieru teātra darbība, Babītes dziesmusvētki, skola un draudzes dzīve, vairāku vietējo ģimeņu sadzīve. Ļoti vērtīgas ir vēsturiskās kartes, kas atspoguļo Babītes pagasta senās robežas un kopijas no 1225. un 1226. gada līgumiem, kuros pirmo reizi rakstos minēts Babītes ezers un tā apkaime. Starp citu, atsevišķās vietās 1226. gadā noteiktās Babītes pagasta (toreiz – Rīgas lauku novada jeb patrimoniālapgabala) robežas pastāv vēl šobrīd.

Sarunai par novada (pagastu) vēsturi būs turpinājums. Lai spertu nākamos soļus, tiks veidota darba grupa, kurā tiks iekļauti muzeja nozares speciālisti un vēsturnieki – cilvēki, kuriem rūp vēstures saglabāšana, kuriem ir zināšanu bāze, idejas un prasmes vēsturiskā materiāla modernizēšanā. Jau augustā Izglītības, kultūras un sporta lietu komitejā lems par šādas darba grupas izveidi, kas, savukārt, jau piedāvās konkrētus praktiskus risinājumus vēstures materiālu pieejamības un modernizēšanas nodrošināšanai.

Lelde Drozdova-Auzāne,

Babītes novada pašvaldības sabiedrisko attiecību speciāliste